

P O L İ S A K A D E M İ Y A S I

FAKÜLTƏ: ƏYANI

K A F E D R A: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti”

FƏNN: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti ”

M Ü H A Z İ R Ə

MÖVZU № 20. Daxili işlər orqanlarının (polisin) ictimaiyyətlə və kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqələri

Tərtib etdi:
"DİO-nun inzibati fəaliyyəti"
kafedrasının rəisi, polis polkovniki
V.G.Abişov

Mühazirəyə əlavə və dəyişiklər etmişdir:
kafedranın müəllimi, polis polkovnik-
leytenantı, h.ü.f.d.
Ş.T.Şükürov

Mühazirəyə edilmiş əlavə və dəyişiklər kafedra iclasında müzakirə olunmuş və təsdiq edilmişdir.

Protokol № _____, « _____ » _____ 2016-cı il

Bakı - 2016

MÖVZU № 20. Daxili işlər orqanlarının (polis) ictimaiyyətlə və kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqələri

P L A N:

- 1. İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların və qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı.**
- 2. Polisin kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi.**
- 3. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti və onun vəzifələri.**

Ə D Ə B İ Y Y A T:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı, 2010.
2. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının 28 oktyabr 1999-cu il tarixli Qanunu.
3. “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının 28 oktyabr 1999-cu il tarixli Qanunu.
4. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Qanunu.
5. “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının 7 dekabr 1999-cu il tarixli Qanunu.
6. “Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında” Azərbaycan Respublikasının 13 iyun 2000-ci il tarixli Qanunu.
7. “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının 19 iyun 1998-ci il tarixli Qanunu.
8. Azərbaycan Respublikası DİN-in 11 mart 2011-ci il tarixli 150 №-li əmri: “DİN-in Mətbuat Xidməti haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsinə dair.
9. Azərbaycan Respublikası DİN-in 25 iyun 2009-cü il tarixli 357 №-li əmri: “Hüquq qaydasının təmini üzrə İctimai Şura haqqında Əsasnamə”.
10. Azərbaycan Respublikasının 24 may 2005-ci il tarixli “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında” Qanunu.
11. Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə Komissiyaları haqqında Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 30.05.2002-ci il tarixli 336-IIQ sayılı qanunu.
12. www.mia.gov.az. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin 15 oktyabr 2015-ci il tarixli Kollegiyası.
13. “2013-cü ildə cinayətkarlıqla mübarizənin, ictimai qaydanın qorunmasının və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyasının 28 yanvar 2014-ci il tarixli KQ-1nömrəli qərarı (DİN-in 29.01.2014 tarixli Ə81-201-14 nömrəli əmri).

14. Azərbaycan Respublikası DİN-in 13 iyun 2009-cu il tarixli 390 №-li əmri: “Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanları haqqında” Əsasnamənin, “Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının işinin təşkili haqqında” Təlimatın, “Şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarının rəhbərliyi arasında nümunəvi vəzifə bölgüsünün” təsdiq edilməsinə dair.
15. «Şəhər, rayon, polis orqanlarında vətəndaşların müraciətlərinə baxılması və qəbulu işinin vəziyyətinə dair» Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyasının 29 noyabr 2013-cü il tarixli KQ-5\1 n-li qərarı.
16. 2012-ci il ərzində cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmini sahəsində Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin fəaliyyətinin nəticələri haqqında 27.01. 2013-cü il tarixli G7001-13 nömrəli İcmal-arayış.
17. “2013-cü ilin 6 ayında cinayətkarlığa qarşı mübarizənin, ictimai qaydanın qorunmasının və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin Təhlili. iyul 2013.
18. Dərslik. Administrativnə deətelğnostğ orqanov vnutrennix del. Çastğ obhaə. A.P.Korenovun redaksiyası ilə. Moskva, 1999.
19. H.Eyvazov. “Azərbaycan Respublikasında polis ilə cəmiyyət arasında olan münasibətlər”. Qanun jurnalı № 5, 2002. səh. 19-21.
20. Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarının ictimaiyyətlə əlaqələrinin genişləndirilməsi işinin təşkili haqqında (DİN, 06.02.2008, Göstəriş № 13).
21. Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası sahəsində görülən işlərin, əlaqədar dövlət orqanları və ictimai təşkilatlarla qarşılıqlı əlaqələrin vəziyyəti haqqında (DİN, 02.10.2008, № 554, KQ-5/2).
22. Brifinqlərin hazırlanmasına və təqdim edilməsinə dair metodik tövsiyələr (DİN, Göstəriş № 12, 15.02.2010).
23. V.Abışov, H.Eyvazov. DİO-nun inzibati fəaliyyəti. Ümumi hissə. Sxemlərdə. Bakı, Qanun, 2006.
24. V.Abışov, H.Eyvazov. “DİO-nun inzibati fəaliyyəti”. Ümumi hissə. Dərslik. Bakı, Qanun, 2008.

GİRİŞ

Müasir şəraitdə hər bir dövlətin demokratik imici onun insan hüquqlarına münasibəti, həmin dövlətdə insan hüquqlarının vəziyyəti ilə müəyyən olunur. Demokratiya və insan hüquqları bir-biri ilə qırılmaz surətdə bağlıdır və biri digərini şərtləndirir. Yalnız cəmiyyətdə mövcud olan demokratik iqlim insan hüquqlarının qorunmasına real təminat verə bilər. Digər tərəfdən isə insanın əsas hüquq və azadlıqlarının qanunvericilikdə və real həyatda təmin edilməsi cəmiyyətdə demokratiyanın təşəkkülü və geniş inkişafı üçün həlledici amil rolunu oynayır.

2015-ci il oktyabrın 16-da Daxili İşlər Nazirliyində "Şəhər, rayon polis orqanlarında vətəndaşların müraciətlərinə baxılması və qəbulu işi"nin və "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə"nin vəziyyətinə həsr olunmuş geniş Kollegiya iclası keçirilib.

Daxili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov Kollegiya iclasını açaraq müzakirəyə çıxarılan məsələlərin xidməti fəaliyyətin mühüm sahələrini əhatə etdiyini, vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin daim diqqət və nəzarətində olduğunu, məhz onun tapşırığına əsasən, son illər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin şəhər və rayonlarda mütəmadi olaraq vətəndaşların qəbulunu keçirdiklərini, onların problemlərini şəxsən dinlədiklərini vurğulayıb.

Bununla yanaşı, qeyd olunub ki, kriminogen duruma mənfi təsir göstərən amillərdən olan narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi də müvafiq sahədə fəaliyyətin təşkilinə xüsusi diqqət, vəziyyətin daim nəzarətdə saxlanılmasını və adekvat tədbirlərin vaxtında müəyyən edilib icraya yönəldilməsini tələb edir.

Nazir son illər hər iki istiqamətdə işin daha səmərəli yerinə yetirildiyini, lakin uğurlarla yanaşı, ayrı-ayrı ərazi polis orqanlarının fəaliyyətində hələ də müəyyən nöqsan və çatışmazlıqların mövcudluğunu xatırladıb.

“Polis haqqında” Qanuna əsasən polisin əsas vəzifələrinin tam, vaxtında və səmərəli şəkildə yerinə yetirilməsi polis ilə cəmiyyət arasında olan münasibətlərin vəziyyəti səviyyəsindən çox asılıdır. Çünki hər bir sivil ölkədə ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, qanunçuluğa riayət edilməsi və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi işini cəmiyyət üzvlərinin iştirakı olmadan həyata keçirmək mümkün deyil.

Mövzuda polisin üzərinə düşən vəzifələrin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsinin zəruri şərtlərindən biri olan kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı sıx əlaqənin təşkil edilməsi formaları haqqında göstəriləcək.

Bu məqsədlə 26 may 2009-cu il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə “Polis haqqında” Qanunun 10-cu maddəsinə beşinci hissə əlavə edilmişdir. Həmin əlavədə göstərilir ki, yaşayış yeri üzrə ictimai asayişin və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi ilə bağlı yaranan sosial problemlərin birgə həlli üçün ayrı-ayrı şəxslər könüllülük əsasında polis orqanları tərəfindən ictimai asayişin və təhlükəsizliyin təmin olunması işinə cəlb edilə bilərlər. İctimai asayişin və təhlükəsizliyin təmin olunmasında könüllü olaraq iştirak edən şəxslərin

fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün polis orqanlarının yanında ictimai şuralar yaradıla bilər.

İndi isə mövzunun birinci sualının açıqlanmasına keçək.

Sual 1. İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların və qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı.

Müasir şəraitdə hər bir dövlətin demokratik imici onun insan hüquqlarına münasibəti, həmin dövlətdə insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının vəziyyəti ilə müəyyən olunur. Demokratiya və insan hüquqları bir-biri ilə qırılmaz surətdə bağlı olub, biri digərini şərtləndirir. Yalnız cəmiyyətdə mövcud olan demokratik iqlim insan hüquqlarının qorunmasına real təminat verə bilər. Digər tərəfdən isə insanın əsas hüquq və azadlıqlarının qanunvericilikdə və real həyatda təmin edilməsi cəmiyyətdə demokratiyanın təşəkkül tapması və geniş inkişafı üçün həlledici amil rolunu oynayır.

2012-ci il ərzində cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmini sahəsində Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin fəaliyyətinin nəticələri haqqında 27.01. 2013-cü il tarixli G7001-13 nömrəli İcmal-arayışda qeyd olunur ki, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmini üzrə vətəndaşların könüllü iştirakı ilə bağlı hesabat dövründə 3864 vətəndaş İctimai Şura üzvlüyünə qəbul edilmişdir ki, onlardan 192 nəfəri təqaüddə olan polis əməkdaşlarıdır.

Hüquq qaydasının təmin edilməsində effektivlik polisin əmək kollektivləri, əhali və KİV ilə bilavasitə qarşılıqlı əlaqəsindən çox asılıdır. Hüquqmühafizəedici praktika göstərir ki, polis əmək kollektivlərinin, əhalinin və KİV-in dəstəyinə arxalanaraq, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə vəzifələrini daha müvəffəqiyyətlə həll edir. Polis əməkdaşları əmək kollektivlərində, əhali arasında informasiya-konsultativ fəaliyyəti həyata keçirirlər. Hüquq qaydasının təmin edilməsi, şəxsi və ictimai təhlükəsizliyin, mülkiyyətin hüquqazidd qəsdlərdən mühafizəsi məsələləri üzrə qanunları və digər hüquqi aktları izah edirlər. Onlar əhalini şəhərdə və ya digər yaşayış məntəqələrində, yeni xidmət göstərdikləri inzibati ərazidə hüquq qaydasının vəziyyəti barədə məlumatlandırırlar.

Əmək kollektivləri, əhali və KİV ilə qarşılıqlı münasibətin hüquqi əsası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının aşağıda göstərilən müddəalarında öz əksini tapmışdır:

– Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 54-cü maddəsinin I hissəsində göstərilib: “Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında maneəsiz iştirak etmək hüququ vardır”.

– Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 55-ci maddəsinin I hissəsində göstərilib: “Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ vardır. Bu hüququ onlar bilavasitə və ya nümayəndələri vasitəsilə həyata keçirə bilirlər”.

– Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 58-ci maddəsinin II hissəsində göstərilib: “Hər kəs istənilən birlik, o cümlədən siyasi partiya, həmkarlar ittifaqı və digər ictimai birlik yaratmaq və ya mövcud birliyə daxil olmaq hüququna malikdir. Bütün birliklərin sərbəst fəaliyyətinə təminat verilir”.

Beləliklə, vətəndaşlar və qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) nəinki dövlət idarəetməsində iştirak edir, o cümlədən ictimai qaydanın qorunması, ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, qanunçuluğa riayət edilməsi və ölkədə hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsində iştirak edirlər.

Polisin vətəndaşların və qeyri-hökumət təşkilatlarının köməyinə arxalanması hüquqpozmaların xəbərdar edilməsi və qarşısının alınması, onların yaranma səbəb və şəraitinin aradan qaldırılması üzrə effektiv fəaliyyətinin mütləq şərtidir.

Vətəndaşlar ictimai qaydanın qorunmasında, ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində hüquq-mühafizə orqanlarına, həmçinin daxili işlər orqanlarına (polisə) könüllülük əsasında fərdi, müqavilə və qeyri-hökumət təşkilatları vasitəsi ilə qarşılıqlı münasibət formalarında kömək edirlər.

Daxili işlər orqanlarında ictimaiyyətlə əlaqələrin gücləndirilməsi üzrə fəaliyyət polis-cəmiyyət, polis-vətəndaş münasibətlərinin etibarlı qurulması, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasında vətəndaşların könüllü köməyindən istifadə edilməsi, əhalinin polis qurumlarına inamının artırılması, yaşayış yeri üzrə polisə müraciət etmə imkanlarının asanlaşdırılması,

insanların həyatını, sağlamlığını, hüquq və azadlıqlarını, dövlətin, fiziki və hüquqi şəxslərin qanuni mənafələrini və mülkiyyətini hüquqazidd əməllərdən qorumaq məqsədilə həyata keçirilir.

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasında vətəndaşların iştirakı aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- qanunçuluq;
- vətəndaşların şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq;
- könüllülük;
- ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasında iştirak edən vətəndaşların hüquqi və sosial müdafiəsi;
- ictimai qaydanı və ictimai təhlükəsizliyi təmin edən xidmətlərlə qarşılıqlı əlaqə.

İctimaiyyətin nümayəndələri daxili işlər orqanları ilə aşağıdakı istiqamətlər üzrə əməkdaşlıq edirlər:

- ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması sahəsində;
- hüquqi və fiziki şəxslərin əmlakının hüquqazidd əməllərdən qorunmasında;
- inzibati xətalardan və digər qanunazidd əməllərin qarşısının alınmasında;
- yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin olunması işində;
- cinayət törətməyə meyilli şəxslərlə profilaktik işin aparılmasında;
- yetkinlik yaşına çatmayanlar arasında hüquqpozumaların və nəzarətsizliyin qarşısının alınmasında;
- miqrasiya proseslərinə ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi sahəsində;
- tarixi, mədəni abidələrin qorunmasında;
- vətəndaşların nümunəvi davranışının hüquqi təbliğatında.

İctimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasında ayrı-ayrı məsələlər üzrə görüləcək tədbirlərin, qəbul ediləcək qərarların effektivliyinin artırılması və vətəndaşların ictimai qaydanın təmin edilməsinə cəlb olunması məqsədilə ərazi polis orqanının nəzdində “İctimai məsləhət şuraları” yaradılır.

“İctimai məsləhət şuraları”nın yaradılması qaydaları və onların fəaliyyətini müəyyən edən əsasnamə, nəzdində yaradılan daxili işlər orqanının rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilir.

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması ilə bağlı üzərinə düşən vəzifələrin icrası məqsədilə “İctimai məsləhət şuraları” səlahiyyətləri çərçivəsində nəzdində fəaliyyət göstərdikləri daxili işlər orqanlarından müvafiq məlumatlar ala bilərlər.

Vətəndaşların ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasına cəlb edilməsi sahəsində daxili işlər orqanlarının səlahiyyətlərinə aiddir:

– hüquq qaydasının təmin olunmasında vətəndaşların iştirakı ilə bağlı öz səlahiyyətləri çərçivəsində dövlət siyasətini həyata keçirmək;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların iştirakının normativ-hüquqi tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi üzrə tədbirlər görmək;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təminində vətəndaşların iştirakı ilə bağlı məqsədli proqramlar hazırlamaq, maarifləndirici tədbirlər keçirmək;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmini işində vətəndaşların iştirak etmələrini və bu sahədə daxili işlər orqanlarına köməklik göstərmələrini təşkil etmək;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasına cəlb edilən vətəndaşların təhlükəsizliyi, sosial və hüquqi müdafiəsinin təmin edilməsi üçün tədbirlər görmək;

– bu sahədə qabaqcıl təcrübənin ümumiləşdirilməsini və yayılmasını təşkil etmək;

– kütləvi informasiya vasitələri ilə əməkdaşlığı həyata keçirmək;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmini işində fərqlənmiş vətəndaşları mükafatlandırmaq.

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması sahəsində daxili işlər orqanları ilə əməkdaşlıq edən vətəndaşların hüquqları aşağıdakılardır:

- hüquqpozuntuları, habelə normal həyat və fəaliyyət üçün təhlükə doğuran hərəkətlər, onların baş vermə səbəbləri və şəraiti barədə dəqiq məlumat toplayıb vaxtında ictimai qaydanı və ictimai təhlükəsizliyi təmin edən xidmətlərə təqdim etmək;
- ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması ilə bağlı keçirilən tədbirlərdə iştirak etmək;
- ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmini sahəsində səmərələşdirici təkliflər vermək;
- daxili işlər orqanları əməkdaşlarına və əhaliyə hüquqi yardım göstərmək;
- hüquq qaydasının təmini işində iştirakı ilə əlaqədar qanunvericiliyə zidd olmayan digər köməklilər göstərmək.

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması sahəsində daxili işlər orqanları ilə əməkdaşlıq edən vətəndaşlar müstəqil şəkildə qanunvericiliyə zidd olmayan aşağıdakı tədbirləri həyata keçirə bilərlər:

- vətəndaşlardan və vəzifəli şəxslərdən qanunazidd hərəkətlərin dayandırılmasını tələb etmək;
- normal həyat fəaliyyətinin pozulmasına səbəb olan və ya şərait yaradan halları aradan qaldırmaq;
- insanların həyat və sağlamlığına, flora və faunaya zərər verə bilən təhlükəni aradan qaldırmaq, eləcə də əmlakın talanması və məhv edilməsinin qarşısını almaq.

Vətəndaşların ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasında iştirakı ilə bağlı müəyyən edilmiş qadağa və məhdudyyətlər aşağıdakılardır:

- vətəndaşlar onların həyat və sağlamlığına təhlükə yaradan tədbirlərə cəlb edilə bilməzlər;

– qanunvericilikdə müəyyən edilməmiş və ya vətəndaşın razılığı olmadan onun ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində iştirakı barədə məlumatların yayılması yolverilməzdir;

– ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində iştirak edən vətəndaşların özlərini daxili işlər orqanlarının işçisi kimi qələmə verməsi, eləcə də qanunvericiliklə həmin şəxslərin səlahiyyətlərinə aid edilmiş fəaliyyətlə məşğul olmaları, həmçinin ayrı-ayrı şəxslər barəsində əldə olunmuş məlumatları yayması qadağandır.

DİO tərəfindən şəhərin və ya rayonun, habelə yetkinlik yaşına çatmayanların tərbiyəsinə cavabdehlik daşıyan vətəndaşlar kateqoriyasına yazılı və ya şifahi (radio, televiziya ilə) müraciətlər edilir. Müraciətlərin məzmununa şəhər, rayon, mikrorayon və digər yaşayış məntəqələrində cəmiyyətin tələblərinə cavab verən qaydanın yaradılması ilə bağlı köməkliyin göstərilməsi də daxil edilə bilər. Müraciətlər əsasında gündüz və ya gecə vaxtlarında binaların girişlərində, küçələrdə ictimai qaydanın qorunması, habelə mənzil oğurluğu, avtomaşınların qaçırılması və digər cinayətlərin qarşısının alınması məqsədilə bu və ya digər binanın sakinlərindən ibarət tərkibdə zəruri hallarda müvəqqəti dəstələrin yaradılması nəzərdə tutula bilər. Polis tərəfindən vətəndaşlara sutka ərzində onların hüquq və azadlıqlarına, mülkiyyətinə və digər qanuni maraqlarına qarşı törədilmiş hüquqazidd əməllər barədə məlumatların ötürülməsi üçün telefon nömrələri verilir.

Polis, cinayətkarların axtarışı, iş üzrə sübutların və şahidlərin aşkar edilməsi, naməlum meyitlərin şəxsiyyətinin müəyyən olunması, oğurlanmış uşaqların tapılması, habelə cinayətkarlığa qarşı mübarizədə əhəmiyyət kəsb edən digər zəruri məlumatların əldə edilməsi üçün kömək göstərilməsi xahişi ilə əhaliyə müraciət edir.

Polis həmçinin əhali və əmək kollektivləri qarşısında hüquqi mövzularda çıxışlar təşkil edir, vətəndaşlara cinayət və cəza anlayışları, törədilmiş və ya hazırlanan cinayətlər, axtarılda olan şəxslər, naməlum meyitlərin şəxsiyyətinin müəyyən olunması, oğurlanmış uşaqların tapılması haqqında dərhal polis orqanına məlumat verilməsinin zəruriliyi, cinayətlərin açılması və onları törədənlərin

ədalətli mühakiməyə cəlb olunması işində hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığın vacibliyini izah edir, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə görülən tədbirlərin nəticələri barədə hesabat verir.

1.2. Polisin vəzifələrinin yerinə yetirilməsində ictimai qurumların rolu və onlarla qarşılıqlı əlaqənin formaları.

“Polis haqqında” Qanunun 10-cu maddəsi “Polisin vəzifələrinin yerinə yetirilməsində dövlət orqanlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının və ayrı-ayrı şəxslərin iştirakı” adlanır. Həmin maddəyə görə dövlət hakimiyyəti orqanları və yerli özünüidarəetmə orqanları polisə öz vəzifələrini yerinə yetirməkdə kömək göstərməlidirlər. Hər bir şəxs polisə öz vəzifələrini yerinə yetirməkdə kömək göstərə bilər.

Qanunda təsbit edilmiş bu qarşılıqlı əlaqə, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsində vəzifələrin birgə yerinə yetirilməsi üçün daxili işlər orqanları ilə ictimai qurumların məqsədlərinin razılaşdırılmasını və səylərinin birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

Ölkəmizdə ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə funksiyalar dövlət tərəfindən bilavasitə DİO-nun üzərinə qoyulmuşdur. Ona görə də daxili işlər orqanları (polis) ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində iştirak edən ictimaiyyətlə qarşılıqlı əlaqə yaradılmasında aparıcı rola malikdir. DİO-nun ictimai qurumlarla qarşılıqlı əlaqəsi dövlət idarəetməsinin ümumi prinsipləri əsasında həyata keçirilir. Bu prinsiplər və DİO-nun ictimai qurumlarla qarşılıqlı əlaqəsinin formaları onların fəaliyyətini tənzimləyən normativ-hüquqi aktlarda və digər aktlarda möhkəmləndirilmişdir.

Hüquq-mühafizə təcrübəsində ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində iştirak edən daxili işlər orqanları (polis) ilə ictimai qurumların qarşılıqlı əlaqəsinin ən geniş yayılmış formalarına aşağıdakılar aiddir:

1. İctimai qayda və ictimai təhlükəsizliyin vəziyyəti barədə məlumatlar (informasiya) mübadiləsi. Bu məlumatlar hüquqpozmalarmın xəbərdar edilməsi və

qarşısının alınmasında aktual məsələlərin müəyyən edilməsi, işin planlaşdırılması, onun effektivliyinin artırılması və son nəticələrin qiymətləndirilməsi üçün zəruridir.

Daxili işlər orqanları (polis) tərəfindən ictimai qurumların təmin edildikləri məlumatların həcmi və məzmunu müvafiq DİO rəhbərləri tərəfindən müəyyən edilir.

2. İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, hüquqpozmaların xəbərdar edilməsi və qarşısının alınması üzrə tədbirlərin birgə planlaşdırılması və həyata keçirilməsi.

3. DİO (polis) tərəfindən ictimai qurumlara hüquq qaydası sahəsində vəzifələrinin yerinə yetirilməsində yardım və köməkliyin göstərilməsi.

4. DİO (polis) əməkdaşları tərəfindən ictimai qurumların üzvlərinə hüquqpozmaların xəbərdar edilməsi və qarşısının alınması metod və formalarının öyrədilməsi, onlarla hüquqi təhsil üzrə işin aparılması; işlərin planlaşdırılması və uqotunda onlara metodiki və digər köməkliyin göstərilməsi.

5. İctimai qurumlarda baxılması və hüquqpozan şəxslərə qarşı müvafiq ictimai təsir tədbirlərinin tətbiq edilməsi üçün DİO (polis) tərəfindən hüquqpozmalar haqqında materialların göndərilməsi.

6. İctimai qurumlar tərəfindən hüquqpozmalar haqqında materiallara baxılarkən, hüquqpozan şəxsin inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi zərurəti yaranarsa, bu materialların DİO-ya göndərilməsi.

Əhali və əmək kollektivləri ilə daxili işlər (polis) orqanlarının qarşılıqlı əlaqəsi aşağıdakı xidmət sahələri üzrə aparılır:

– **polis post-patrul xidməti** – küçələrdə, parklarda, vağzallarda və digər ictimai yerlərdə, eləcə də kütləvi tədbirlərin keçirilməsi zamanı. Polisin PPX Nizamnaməsinə əsasən xidmətə çıxan polis əməkdaşı şəhər (rayon) ərazisində yerləşən dövlət və hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə və müəssisələrin, ictimai təşkilatların ünvanlarını və iş qaydalarını bilməlidir. Bunun üçün PPX-nin komandir və rəhbər heyəti həmin orqanlarla qarşılıqlı əlaqədə olmalıdırlar.

– **yol patrul xidməti**–yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi zamanı əhali, KİV və avtonəqliyyat müəssisələrinin əmək kollektivləri ilə. Dövlət Yol Polisinin ictimai qurumlarla qarşılıqlı əlaqələri yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısının alınması və onların nəticələrinin ağırlığının, həmçinin də yol hərəkəti sahəsində qanun pozuntularının qarşısının alınması məqsədilə ictimaiyyətin bu işə cəlb olunmasına xidmət edir.

Onlarla qarşılıqlı əlaqə aşağıdakı istiqamətlər üzrə qurulur:

– yol hərəkəti iştirakçıları arasında qəza hadisələrinin qarşısının alınması məqsədilə birgə iş planlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi;

– birgə seminar-müşavirələrin keçirilməsi;

– ictimai-profilaktik və tərbiyəvi təbliğat tədbirlərinin təşkil olunması;

– birgə idman və mədəniyyət tədbirlərində iştirak edilməsi;

– ictimai və hüquqi müdafiə tədbirləri sisteminin işlənilib hazırlanmasında DYP əməkdaşlarının, hüquq-mühafizə orqanları veteranlarının iştirakı.

– **polis sahə inspektorları**–hüquqpozumaların profilaktikası ilə bağlı məsələlərlə. Polis sahə inspektorları ictimaiyyətlə daha sıx əlaqəsi olan bir xidmət sahəsidir. PSİ icra hakimiyyəti, bələdiyyə, vergi, gömrük, baytarlıq, sanitariya, elektrik enerjisi, qaz və su təminatı təşkilatları, habelə digər dövlət orqanları və müəssisələrinin nümayəndələrinə xidməti vəzifələrinin həyata keçirilməsində lazımi köməklik göstərməli, iştirak etdiyi reydlər və tədbirlərin nəticələrini rəhbərliyə raportla məruzə etməli, habelə səlahiyyəti daxilində aidiyyəti orqan və təşkilatlarla birgə profilaktiki tədbirlər görməlidir.

– **icazə xidmətinin əməkdaşları** – silah dövriyyəsinə, radioaktiv, güclü təsiredici zəhərli maddələrin daşınmasını, ştamp, möhür saxləninin fəaliyyətini həyata keçirən müəssisələrin əmək kollektivləri ilə;

– **mühafizə xidməti əməkdaşları** – mühafizə olunan obyektlərin kollektivləri ilə;

– **əməliyyat-axtarış xidməti, təhqiqatçı və müstəntiqlər** – cinayətlərin qarşısının alınması və açılması sahəsində tədbirlərin keçirilməsi zamanı əhali və əmək kollektivləri ilə və s.

Əhali və əmək kollektivləri ilə analoji əməkdaşlıq DİO-nun digər xidmətləri ilə də həyata keçirilir. Bu məqsədlə hüquq qaydası sahəsində vəzifə və funksiyaların daha da səmərəli yerinə yetirilməsi üçün vətəndaşların cəlb olunması ilə profilaktiki tədbirlər təşkil olunur və həyata keçirilir. Əhali ictimai qaydanın vəziyyəti, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması barədə məlumatlandırılır.

Polis öz fəaliyyəti haqqında qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada dövlət orqanlarına və əhaliyə məlumat verir.

Göstərilənlərə əsasən konkret olaraq polis orqanlarında (şəhər, rayon, nəqliyyatda polis orqanlarında) qarşılıqlı əlaqənin təşkilinə aşağıdakıları daxil etmək olar:

- 1) qarşılıqlı əlaqə formalarının müəyyənləşdirilməsi;
- 2) digər polis orqanları, eləcə də cinayətkarlığa qarşı mübarizə aparan digər dövlət orqanları ilə, həmçinin də idarə, müəssisə, təşkilat, ictimai birliklər, xeyriyyəçilik fondları, dini qurumların, kütləvi informasiya vasitələrinin rəhbərləri ilə hüquqpozmaların profilaktikası üzrə qarşılıqlı əlaqə formalarının müəyyən edilməsi;
- 3) xidmətlərin qarşılıqlı əlaqə vəziyyətinə nəzarət edilməsi;
- 4) qarşılıqlı rabitə işinin təşkili.

Beləliklə, qeyd edilənlərə əsasən belə nəticəyə gələrək qeyd edirik ki, polis orqanları ilə idarə, müəssisə və təşkilatlar, ictimai birliklər, həmçinin də kütləvi informasiya vasitələri arasında qarşılıqlı fəaliyyət aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

- 1) qanunçuluğun və hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi məsələləri üzrə qarşılıqlı məlumatlandırma;
- 2) idarə, müəssisə və təşkilatlarda, istehsalat kollektivlərində və əhalinin yaşayış yerləri üzrə hüquqi təbliğatın təşkili;
- 3) hüquqpozmaların yaranma şəraitinin aşkar olunması və aradan qaldırılması yollarının birgə müəyyən edilməsi;

4) fəvqəladə vəziyyətin yaranma təhlükəsi, yaxud baş verməsi faktı və onun miqyası barədə məlumatlandırma, onun aradan qaldırılması üzrə birgə tədbirlərin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi;

5) əlaqələndirmə işlərinin, bir qayda olaraq, təşkilati-inspektor xidməti vasitəsilə aparılması.

İctimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində, cinayətkarlığa, eləcə də digər hüquqpozmalara qarşı mübarizədə xüsusi ictimai qurumların da rolu vardır. Onlara yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyaları, ictimai şuraları və digərlərini aid etmək olar.

Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar. Komissiyanın əsas məqsədi yetkinlik yaşına çatmayanlara tərbiyəvi təsir göstərməkdən, onların hüquqlarını və qanuni mənafələrini qorumaqdan, davranışına nəzarət etməkdən, qanunazidd əməllərin qarşısını almaqdan, göstərilən məsələlərdə dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq müəssisələrin, idarələrin və təşkilatların fəaliyyətini əlaqələndirməkdən ibarətdir.

Yetkinlik yaşına çatmayanlar barəsində müvafiq dövlət orqanları tərəfindən, o cümlədən DİO-dan daxil olan inzibati xətlər haqqında işlərə və ya materiallara komissiyalar baxır.

Komissiyalar AR İXM-in müvafiq maddələrində nəzərdə tutulmuş inzibati xətlər haqqında işlərə baxır və inzibati xəta törətmiş şəxslər barəsində inzibati tənbeh tətbiq edirlər.

Yerli komissiyaların səlahiyyətlərindən biri DİO-nun yetkinlik yaşına çatmayanlarla iş üzrə inspektorlarından zəruri məlumatlar almaqdır.

Komissiyalar yetkinlik yaşına çatmayanlar, onların valideynləri və ya digər qanuni nümayəndələri barəsində işlərə və ya materiallara baxırlar. Onlar həmçinin cinayət törətmiş, lakin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması üçün cinayət qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş yaş həddinə çatmamış yetkinlik yaşına

çatmayanlar barəsində materiallara da DİN və ya prokurorluğun müraciəti olduqda baxa bilərlər.

Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası ilə əlaqədar qorunan ictimai münasibətlərin tənzimlənməsində dövlət orqanlarının, müəssisələrin və təşkilatların hüquq və vəzifələrini müəyyən etmək üçün **Azərbaycan Respublikasının 24 may 2005-ci il tarixli “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında” Qanunu qəbul edilmişdir.** Adı çəkilən Qanuna əsasən, “Polis haqqında” Qanuna əlavə və dəyişikliklər edilərək bu sahədə polis əməkdaşının hüquq və vəzifələri adlı ayrıca normalar müəyyənləşdirilmişdir.

Qarşılıqlı əməkdaşlıq proqramları çərçivəsində yeniyetmələrin baxımsızlığı və hüquqpozmalarının profilaktikası, uşaq hüquqlarının müdafiəsi, xüsusilə dövlətin köməyinə və qayğısına ehtiyacı olanların problemlərinin həlli yönündə aidiyyəti nazirliklər, habelə dövlət orqanları, beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları ilə işgüzar əlaqələr daha da genişləndirilməli, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Ombudsman Aparatı, Təhsil, Səhiyyə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirlikləri və digər qurumlarla mütəmadi olaraq görüş və müzakirələr keçirilməli, birgə fəaliyyətin istiqamətləri müəyyənləşdirilməlidir.

İctimai Şura. “Polis haqqında” Qanunun 10-cu maddəsinin V hissəsində ictimai şuraların yaradılması və fəaliyyəti haqqında göstərilmişdir.

Yaşayış yeri üzrə ictimai asayişin və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi ilə bağlı yaranan sosial problemlərin birgə həlli üçün ayrı-ayrı şəxslər könüllülük əsasında polis orqanları tərəfindən ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması işinə cəlb edilə bilərlər. İctimai qaydanın qorunması və ictimai və təhlükəsizliyin təmin olunmasında könüllü olaraq iştirak edən şəxslərin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün yerli polis orqanlarının yanında ictimai şuralar yaradıla bilər.

İctimai ictimai qaydanın qorunması və ictimai və təhlükəsizliyin təmin olunması üzrə könüllü ictimai fəaliyyət aşağıdakı istiqamətlərdə həyata keçirilir:

- 1) hüquqazildd və cəmiyyətə qarşı hörmətsiz davranışın qarşısının alınması məqsədilə maarifləndirmə və təbliğat işinin aparılması;
- 2) narkomaniyanın və alkoqolizmin, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası;
- 3) cinayətlərin və digər xətaların qarşısının alınmasını və araşdırılmasını təmin etmək məqsədilə zəruri məlumatların polis orqanlarına verilməsi.

Cinayət törətdiyinə görə əvvəllər məhkum olunmuş, psixi xəstəliklə, narkomanlıqla, alkoqolizmə bağlı müalicə-profilaktika müəssisələrində qeydiyyatda olan, fəaliyyət qabiliyyətsizliyi və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətliliyi məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı ilə təsdiq edilmiş şəxslər ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması üzrə könüllü ictimai fəaliyyətə cəlb edilə bilməzlər.

DİN-in 25 iyun 2009-cü il tarixli 357 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Hüquq qaydasının təmini üzrə İctimai Şura haqqında Əsasnamə” – hüquq qaydasının təmini üzrə İctimai Şuranın hüquqi statusunu, vəzifələrini, funksiyalarını və strukturunu müəyyən edir.

İctimai Şura polis və əhali arasında qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və vətəndaşların ictimai təhlükəsizliyinin təmini işində iştirakı səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə inzibati ərazidə yaradılır.

Hüquq qaydasının təmini üzrə İctimai Şuranın strukturuna Şuranın rəhbərliyi, Hüquqi təbliğat qrupu, Ümumi profilaktika qrupu, Gənclər və yetkinlik yaşına çatmayanlarla iş qrupu, Təhsil müəssisələri ilə qarşılıqlı əlaqə qrupu və Mənzil istismar sahələri ilə qarşılıqlı əlaqə qrupu aiddir.

İctimai Şura öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarını, Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, DİN-in normativ-hüquqi aktların və bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

İctimai Şuranın işi inzibati ərazinin fəaliyyəti çərçivəsində təşkil edilir, inzibati ərazi rəisinin metodiki köməkliyi əsasında həyata keçirilir.

İnzibati Şuranın məqsəd və vəzifələri aşağıdakılardır:

1. İnzibati ərazidə hüquq qaydasının təmin olunmasında polis əməkdaşlarına köməkliyin göstərilməsi.
2. Cinayətlərin törədilməsinə şərait yaradan halların müəyyən olunması və aradan qaldırılması.
3. İnzibati ərazidə hüquqpozmalara qarşısının alınmasında köməkliyin göstərilməsi.
4. Polis, əhali və cəmiyyət münasibətlərinin daimiliyinin təmin olunması və möhkəmləndirilməsi.
5. Hüquq qaydasının təmini işində əhalinin təşəbbüsünün artırılması.
6. Cəmiyyətdə əhalinin cinayətkar qəsdlərdən qorunması hissəsinin möhkəmləndirilməsi.
7. Cinayətkarlığın qarşısının alınması sahəsində mövcud olan problemlərlə əlaqədar ərazi polis orqanının rəhbərliyi qarşısında məsələ qaldırılması.
8. Əhali arasında hüquqi biliklərin təbliği.
9. Çətin tərbiyə olunan yetkinlik yaşına çatmayanlar və münaqişəli ailələr ilə fərdi-profilaktiki işin təşkili.
10. Təhsil müəssisələrinin pedaqoji kollektivi ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi.

İctimai Şuranın fəaliyyət formalarına aiddir:

1. Polis əməkdaşları ilə görüşlərin keçirilməsi.
2. Tanınmış hüquqşünaslar, pedaqoqlar, idmançılar və incəsənət xadimləri, eləcə də qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşlərin keçirilməsi.
3. İstirahət mərkəzləri və yaşayış məntəqələrində növbətçiliyin, patrul xidmətinin təşkili.
4. Vətəndaşların qəbulunun təşkili.
5. Kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrin yaradılması.
6. Polisin fəaliyyəti barədə əhalinin rəyinin öyrənilməsi.

7. Polisin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və əhali ilə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi barədə təkliflər verilməsi.

8. Yaşayış məntəqəsi daxilində idman yarışlarının təşkili.

9. İnzibati ərazidə yaşayan əhali üçün “açıq qapı” günlərinin keçirilməsi.

10. “Nümunəvi məhəllə” və “Nümunəvi bina” adı uğrunda müsabiqələrin təşkili.

Beləliklə, **mühazirənin birinci sualına yekun olaraq qeyd edirik ki**, vətəndaşlar polisin vəzifələrinin yerinə yetirilməsində, habelə ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində iştirak edirlər. Vətəndaşların cinayətlərin qarşısının alınması və açılmasında, cinayətkarların tutulub polis orqanlarına təhvil verilməsində əvəzsiz rolu vardır.

Polis ilə cəmiyyət arasında qarşılıqlı əlaqə cinayətkarlıqla mübarizə və ictimai təhlükəsizliyin təminində əldə olunmuş nailiyyətlərin qorunub saxlanılması və inkişaf etdirilməsinə, bu istiqamətdə digər hüquq-mühafizə orqanları ilə qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsinə, ictimaiyyətin rolunun artırılmasına, polis-vətəndaş əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsinə, profilaktiki tədbirlərin, əhali arasında fəal hüquqi maarifləndirmə və izahat işlərinin gücləndirilməsinə kömək edir.

Sual 2. Polisin kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqəsinin təşkili.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 31 iyul tarixli, “Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin (KİV) inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası”nın təsdiq edilməsi haqqında və 2009-cu il 3 aprel tarixli “Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında KİV-in İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun yaradılması haqqında” Fərmanı respublikada müstəqil mətbuatın inkişafında yeni mərhələ açmışdır. Rəsmi orqanlarla KİV arasında səmərəli əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişaf etdirilməsini, KİV-in iqtisadi müstəqilliyinin və jurnalistlərin peşəkarlığının artırılmasını, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunda KİV-in rolunun genişləndirilməsini dövlət bütün icra hakimiyyəti, idarə, müəssisə və qeyri-dövlət orqanları qarşısında bir vəzifə kimi qoymuşdur. Odur ki, hüquqi savadlılıq və vətəndaşlıq şüuru yeniləşən Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

“2013-cü ilin 6 ayında cinayətkarlığa qarşı mübarizənin, ictimai qaydanın qorunmasının və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsinin Təhlilində qeyd olunur ki, hüquqa zidd əməllərin qarşısının alınmasında, asayişin mühafizəsində vətəndaş cəmiyyəti ilə qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə, şəxsi həyatın professional hazırlığına, mənəvi dəyərlərə ciddi riayət ruhunda tərbiyə olunmasına, əhəlinin müxtəlif təbəqələri və kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrin yaxşılaşdırılmasına böyük önəm verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında demokratiyanın günbəgün inkişaf etdiyi, hüquqi dövlətin formalaşdığı və vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar olduğu vaxtda polisin üzərinə düşən vəzifələrin müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsinin zəruri şərtlərindən biri də kütləvi informasiya vasitələri ilə sıx əlaqənin saxlanılmasıdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsinə uyğun olaraq, hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır. Məlumat dedikdə, yaranma tarixindən təqdimat formasından asılı olmayaraq təbiətdə, cəmiyyətdə və dövlətdə baş vermiş hadisələr, proseslər, faktlar və şəxslər haqqında xəbərlər nəzərdə tutulur.

Məlumatın əldə edilməsi digər yollarla yanaşı, kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurasına yol verilməməsi ilə təmin edilir.

Kütləvi informasiya vasitələri haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında”, “Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında”, “Rabitə haqqında”, “Dövlət sirri haqqında”, “Televiziya və radio yayımı haqqında”, “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında”, “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikası qanunlarından, habelə digər müvafiq qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

Kütləvi informasiya – axtarılması, əldə olunması, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayımı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə məhdudlaşdırılmayan, ümumi istifadə üçün nəzərdə tutulmuş mətbu, audio, audiovizual xəbər və digər məlumatlardır.

Kütləvi informasiya vasitələri – dövrü mətbu nəşrlər, teleradio proqramları, informasiya agentlikləri, internet, kinoxronika proqramları və digər yayım formalarıdır.

Kütləvi informasiya azadlığı jurnalistlərə və kütləvi informasiya vasitələrinin digər nümayəndələrinə polisin gündəlik fəaliyyəti barədə əldə etdikləri informasiyaları öz “kütləvi informasiya vasitələrində” işıqlandırmaq hüququ verir. Digər tərəfdən isə polis ilə jurnalistlər və KİV-in digər nümayəndələri arasında münasibətlərin yaradılması onlara informasiyanın alınması və yoxlanılmasına şərait yaradır.

“Daxili İşlər Nazirliyinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında” 30 iyun 2001-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən, DİN-in vəzifələrindən biri ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasını, cinayətkarlıqla mübarizə məsələlərinə dair əhalinin məlumatlandırılmasını, kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əlaqəni təşkil etmək, yayılan məlumatlar üzrə müvafiq qərarlar qəbul etmək, nəşriyyat fəaliyyətinin həyata keçirilməsini təmin etməkdir.

Kütləvi informasiya vasitələri cəmiyyətdəki iqtisadi, siyasi, ictimai və sosial durum haqqında, dövlət orqanlarının, ictimai birliklərin, vəzifəli şəxslərin, habelə polis orqanlarının fəaliyyəti barədə operativ və doğru-dürüst məlumatlar almaq hüququna malikdirlər.

Polis orqanları və rəhbər vəzifəli şəxslər öz fəaliyyətləri haqqında məlumatı KİV-in sorğusu (yazılı və şifahi) əsasında, habelə mətbuat konfransları keçirmək yolu ilə, yaxud başqa formalarda verirlər.

Onu da qeyd etməliyik ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 32-ci maddəsinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmadan izlənilə bilməz, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qoyula bilməz.

Polisin KİV-lə qarşılıqlı əlaqəsi DİN-in müvafiq normativ-hüquqi aktlarının tələblərinə uyğun qurulmaqla aşağıdakı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir:

1) radio və televiziya verilişlərinin, eləcə də dövrü mətbuatda nəşr edilməsi məqsədi ilə materialların hazırlanması;

2) KİV-dəki məlumatların və xülasələrin təhlili, qeyri-dürüst və təhrif olunmuş materialların aydınlaşdırıl-ması və təkzib edilməsi, tənqidi materialların araşdırılaraq müvafiq kütləvi informasiya vasitələrinə cavab verilməsi;

3) redaksiyaların sorğularına cavab verilməsi;

4) mətbuat üçün məlumatların (press-relizlərin) hazırlanması və göndərilməsi;

5) aktual problemlər barədə mətbuat konfranslarının, brifinqlərin təşkili və keçirilməsi;

6) problemlə məsələləri KİV-də sistemli şəkildə işıqlandırmaq üçün daimi rubrikaların təşkil olunması;

7) kütləvi informasiya vasitələri əməkdaşlarının daha peşəkarlıqla və ixtisaslı şəkildə məşğul olmaları üçün seminarların keçirilməsi, onların profilaktik tədbirlərdə iştiraka cəlb edilməsi;

8) DİO-nun fəaliyyəti ilə bağlı yazıların, televiziya və radio verilişlərinin hazırlanması;

9) cinayət, inzibati və digər qanunvericilikləri daha mükəmməl bilən televiziya tamaşaçıları, radio dinləyiciləri, oxucular arasında müsabiqələrin və viktorinaların keçirilməsi;

10) baş vermiş hadisə yerlərindən, məhkəmə zallarından və digər yerlərdən reportajların hazırlanması və s.

Polislə KİV-in nümayəndələri arasında qarşılıqlı münasibətlər aşağıdakı qaydada qurulur:

– müraciət edən şəxsin kütləvi informasiya vasitəsinin nümayəndəsi olması dəqiqləşdirilir;

– polis əməkdaşı yalnız öz xidməti vəzifəsinə aid olan məsələlər barədə müsahibə verir;

– bütövlükdə polis orqanının fəaliyyəti ilə bağlı KİV-ə müsahibəni verən tabelik qaydaları üzrə idarə, baş idarə və DİN-in mətbuat xidmətinin rəhbərliyini məlumatlandırır;

– KİV-in nümayəndələri ilə bütün görüşlər barədə tabelik qaydaları üzrə yuxarı orqana tam məzmununda (hansı kütləvi informasiya vasitəsindən, kim tərəfindən müraciət edilməsi, video və ya fotoçəkilişin məqsədi, efirə getmə və dərc edilmə vaxtı) məlumat verilir.

Polis ilə KİV-in nümayəndələri arasında yaranan münasibətlər əsasən müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq aşağıdakı təşkilati-hüquqi formalarda həyata keçirilir:

– press-konfrans (mətbuat konfransı);

– brifinq;

– press-reviz.

Mətbuat konfransı (press-konfrans) – DİO-nun xidmət və hissə rəhbərlərinin hər hansı bir ictimai əhəmiyyət kəsb edən hadisə ilə əlaqədar məlumatların verilməsi üçün KİV nümayəndələri ilə görüşməsidir. Bir qayda

olaraq, rəhbərliyin müvafiq müraciətindən sonra, o və ya orqanın digər vəzifəli şəxsləri KİV-in nümayəndələrinin suallarına cavab verirlər.

Brifinq – polis orqanı rəhbərliyinin məhdud jurnalist dairəsi ilə görüşünün formalarından olaraq xidməti fəaliyyət ilə əlaqədar ilkin xüsusi məlumatın və ya şərhin yaxud yeniliyin yığcam şəkildə KİV-də yayımlanmasıdır.

“Brifinq” ingilis sözü olub, hər hansı bir mövzuda nəticə olaraq verilən məlumat və ya bəyanat, açıqlama deməkdir.

Brifinqlər məqsədinə görə standart və xüsusi xarakterli olur.

Standart brifinqlər DİO-nun ziyarət edən yuxarı rəislər və ya digər əlaqəli şəxslər üçün həmin orqanın fəaliyyətinin əsas istiqamətləri üzrə məlumat verilməsi məqsədilə hazırlanır. Standart brifinqlər iştirakçılara aid məxfilik dərəcələri gözlənilməklə əsasən aşağıdakı məlumatları əhatə edir:

- DİO-nun əsas vəzifə və funksiyaları;
- təşkilati-ştat strukturu;
- maddi-texniki təchizatın vəziyyəti;
- təlim və ya tədrisin vəziyyəti;
- xidməti fəaliyyətin nəticələri;
- xidməti fəaliyyətdə meydana çıxan problemlər, çatışmazlıqlar və onların aradan qaldırılması yolları;
- digər zəruri məsələlər.

Standart brifinqlər təqdim edilmə müddətinə görə qısa (15 dəqiqəyədək), normal (30 dəqiqəyədək) və tərffüfatlı (60 dəqiqəyədək) növlərə bölünür. Brifinqin təqdim edilmə müddəti hər bir konkret hal üçün yuxarı rəis tərəfindən müəyyən edilir. Bu barədə xüsusi göstəriş olmadıqda, bir qayda olaraq, normal brifinq təqdim edilir.

Xüsusi məqsədli brifinq yuxarı rəislərin göstərişi ilə hazırlanır və konkret mövzunu – verilən tapşırığın, həyata keçirilən əməliyyat tədbirinin nəticələrini və ya konkret fəaliyyət sahəsini əhatə edir.

Xüsusi məqsədli brifinqin mövzusu və təqvim edilmə müddəti yuxarı rəis tərəfindən müəyyən edilir.

Brifinqlərin hazırlanmasına olan əsas tələblərə aiddir:

1. Brifinq hazırlanarkən ilk növbədə istifadə olunan məlumatlar dəqiq, dolğun olmaqla, cari dövrə aid vəziyyəti əks etdirməlidir.
2. Brifinq DİO rəisinin birbaşa cavabdehliyi altında həmin orqanın mətbuat xidməti və analitik iş qurumu tərəfindən hazırlanır.
3. Brifinqin planı hazırlanarkən, brifinq təqdim edilən şəxsin vəzifəsi, DİO-ya gəlişinin səbəbi və digər aidiyyəti xüsusiyyətlər nəzərə alınır.

Brifinq təşkil edilərkən onun xidməti fəaliyyətlə əlaqədar mühüm məsələləri əhatə etməsinin, mövzu və məqsədinin dəqiq müəyyən edilməsinin, professional səviyyədə hazırlanmasının vacibliyi nəzərə alınmalı, obyektivlik, ədalətlik və qarşı tərəfin hüquqlarına hörmətlə yanaşılması prinsiplərinə ciddi riayət olunmalıdır.

Brifinq polis orqanının rəisi və ya onun əvvəlcədən müəyyən etdiyi şəxs tərəfindən təqdim edilir. Brifinqin təşkilinə vahid rəhbərlik Mətbuat Xidməti tərəfindən həyata keçirilir.

Press-reliz – KİV nümayəndələri (mətbuat) üçün DİO tərəfindən hazırlanan xüsusi bülletendir. Adətən, orada hər hansı hadisə, problem və s. haqqında məlumat əks olunur.

Press-relizin məzmununda qiymətverici xəbərlər və yaxud reklam xarakterli informasiya olmamalıdır.

Press-reliz həcminə görə kiçik (2 səhifədən artıq olmamaq şərti) və yalnız bir informasiyadan ibarət olmalıdır. Press-relizdəki informasiya onu qəbul edən mətbu orqanın (KİV) tələblərinə cavab verməlidir.

Press-relizlər müxtəlif növdə olur.

Press-reliz anons – baş verəcək hadisə haqqında; press-reliz xəbər (nyus-reliz) – baş vermiş hadisə barədə; informasiyalı press-reliz – hələ davam edən və tamamlanmayan hadisə barədə məlumatların verilməsidir.

Kütləvi informasiya vasitələri ilə daxili işlər orqanları arasında əlaqələri və işgüzar münasibətləri gücləndirmək, cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai qaydanın qorunması və ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması, əhəlinin

qanuni mənafə və konstitusion hüquqlarının qorunması istiqamətində işlərin görülməsi üçün aşağıdakı göstərilənlərin təmin edilməsi məqsədəuyğundur:

1) ölkədə aparılan hüquqi-demokratik islahatlar kursunun həyata keçirilməsində, ictimai-siyasi sabitliyin yaradılmasında DİO tərəfindən cinayətkarlığa qarşı mübarizə və hüquq qaydalarının təmini istiqamətində aparılan uğurlu işin mətbuat vasitəsilə geniş oxucu kütləsinə mütəmadi olaraq çatdırılması;

2) DİO-da müasir tələblərə uyğun kadr siyasəti, nizam-intizamın yüksəldilməsi, şəxsi heyətin sıralarının DİO-nun əməkdaşları adına ləkə gətirən şəxslərdən təmizlənməsi istiqamətində görülən işlərin ardıcıl şəkildə ölkənin aparıcı mətbuat-informasiya orqanlarında verilməsi;

3) insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təmini sahəsində qəbul edilmiş normativ-hüquqi aktlardan irəli gələn məsələlərin şəxsi heyətə çatdırılması, əməkdaşların insan hüquqlarına hörmət və etik davranış normalarına riayət, humanizm ruhunda tərbiyəsi yönündə görülən qlobal işlərin kütləvi informasiya orqanlarında müntəzəm verilməsi;

4) ölkənin ictimai-siyasi həyatı ilə əlaqədar mətbuatda gedən yazılar çapa hazırlanarkən onların mahiyyətinə, daşıya biləcəyi sətiraltı mənaya, respublikada və ya ayrı-ayrı regionlarda kriminogen durumun gərginləşməsinə təsir göstərmək ehtimalına və belə mümkün neqativ halların vaxtında qarşısının alınmasına xüsusi diqqət yetirilməsi;

5) cinayətkarlıqla mübarizə və ictimai təhlükəsizliyin təmini üzrə DİN və ərazi polis orqanları tərəfindən görülən işlərin geniş və ətraflı işıqlandırılması, ictimai qaydanın qorunması zamanı fədakarlıq göstərmiş ayrı-ayrı əməkdaş-lar barədə mətbuatda operativ geniş yazılar və reportajlar hazırlanıb verilməsi;

6) DİN sistemində əməliyyat-xidməti fəaliyyətin və onun nəticələrinin ictimaiyyətə tam və ətraflı çatdırılması, cəmiyyətdə DİO haqqında düzgün və pozitiv rəyin formalaşdırılması yönündə KİV ilə qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilməsi, görülmüş işlərin məqsədyönlü olaraq televiziya verilişlərində və mətbuatda işıqlandırılması;

7) KİV-də müsahibələrin, yazıların və məqalələrin verilməsi ilə bağlı DİN-in müvafiq göstərişinin tələblərinə ciddi əməl olunması; hər hansı bir yazı və ya çıxışların, yalnız real fəaliyyətin nəticələrinə əsaslanması; əməliyyat xidməti fəaliyyətin məzmunundan və mövzudan kənara çıxmaqla bayağılaşdırılan müsahibələrin, məqalələrin dərci və efirə buraxılmasının yolverilməz sayılması, görülməli işlərə ciddi nəzarətin təmin olunması;

8) hüquqpozmaların qarşısının alınması üzrə işin vəziyyəti haqqında dövlət, icra və yerli bələdiyyə orqanlarına, əhaliyə, eləcə də mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün idarə, müəssisə və təşkilatlara, habelə DİN-in Mətbuat Xidməti ilə razılaşıdıqdan sonra, kütləvi informasiya vasitələrinə məlumatların verilməsi.

Polis ilə KİV arasında qarşılıqlı əlaqənin yaradılmasında və brifinqlərin təşkilinə vahid rəhbərliyin həyata keçirilməsində DİN-in Mətbuat Xidmətinin rolu böyükdür.

Beləliklə, **suala nəticə olaraq** qeyd edirik ki, polisin qarşısında qoyulmuş vəzifə və funksiyaların müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsinin zəruri şərtlərindən biri də KİV-lə qarşılıqlı əlaqədir. Daxili işlər orqanları (polis) ilə ictimaiyyət və kütləvi informasiya vasitələri arasında düzgün qurulmuş qarşılıqlı əlaqənin nəticəsində insanların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, cəmiyyətin və dövlətin hüquqazidd qəsdlərdən qorunması kimi ali məqsəd həyata keçirilmiş olar.

Sual 3. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti və onun vəzifələri.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti - Daxili İşlər Nazirliyinin Mərkəzi aparatının idarə səlahiyyətli müstəqil struktur hissəsidir.

Xidmət–cinayətlərin qarşısının alınması və açılması, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, habelə insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının fəaliyyətini kütləvi informasiya vasitələri ilə ictimaiyyətə çatdırır və təbliğ edir.

Xidmət öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarını, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, digər müvafiq qanunvericilik aktlarını, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri, DİN-in hüquqi-normativ aktlarını və **DİN-in 11.03.2011-ci il tarixli 150 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Mətbuat Xidməti haqqında Əsasnaməni rəhbər tutur.**

Xidmətin tərkibinə aşağıdakı struktur vahidləri daxildir:

- DİN-in orqanı olan “Mübariz keşikdə” qəzetinin redaksiyası: (İnformasiya bölməsi, Publisistika bölməsi, Kompüter sektoru);
- Kütləvi informasiya vasitələri və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi;
- Analitik qrup;
- Maliyyə qrupu;
- Dəftərxana.

Xidmətin əsas vəzifələri

1. Daxili işlər orqanlarının cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmini sahəsində qanunla müəyyən edilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsinin nəticələrini KİV-də işıqlandırmaq, Nazirlik adından bəyanatlar vermək və rəsmi məlumatlarla çıxış etmək, mətbuat konfransları, trifiqlər keçirmək.

2. DİN-in və tabeli qurumların strukturuna daxil olan KİV-in (“Mübariz keşikdə”, “Polis”, Əsgər” qəzetləri”, eləcə də DİN sistemində təbliğat-təşviqat funksiyasını həyata keçirən digər xidmətlərin (Daxili Qoşunların Baş İdarəsinin mətbuat mərkəzi, BDYPİ-nin Hərəkətin təhlükəsizliyinin təbliği və ictimai qurumlarla əlaqələr şöbəsi) yaradıcılıq imkanlarından istifadə etməklə daxili işlər orqanlarının və Daxili Qoşunların fəaliyyəti barədə respublika əhalisində dolğun və obyektiv təsəvvür, sağlam ictimai rəyin formalaşmasına, daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinə dair KİV ilə yayımlanan həqiqətə uyğun olmayan məlumatların təkzib olunmasını təşkil etmək və bu işə nəzarəti həyata keçirmək.
3. Xidmət DİN-in orqanı olan “Mübariz keşikdə” qəzetinin abunəsini və satışını təşkil edir.
4. Səlahiyyətinə aid məsələlər üzrə digər dövlət orqanları və ictimai təşkilatlarla informasiya mübadiləsi aparmaq, DİN-in müvafiq qurumları ilə qarşılıqlı əlaqədə ölkədəki kriminogen durum, daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti, mühüm tədbirlər və hadisələr barədə KİV-i və ictimaiyyəti məlumatlandırmaq.
5. Daxili işlər orqanlarının şəxsi heyətinin Azərbaycan dövlətçiliyinə, xalqa, xidməti vəzifə borcuna sədaqət vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında iştirak etmək.
6. Daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı təhrif və böhtan xarakterli yazılara təkziblər hazırlamaqla real vəziyyət barədə oxucularda aydın təsəvvür yaratmaq.
7. Daxili işlər orqanlarının və ayrı-ayrı əməkdaşların müsbət xidməti fəaliyyətini KİV-lərdə işıqlandırmaq, onların müsbət iş təcrübəsini yaymaq.
8. Daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı olan respublika və beynəlxalq səviyyəli elmi-praktiki tədbirlərdə, seminarlarla və treninqlərdə iştirak etmək, nəticələri üzrə təkliflər hazırlamaq.
9. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının mətbuat, informasiya qurumları ilə əməkdaşlıq etmək.
10. Yerli və xarici KİV-lərlə işgüzar əlaqələr qurmaq.

11. Daxili işlər orqanları ilə bağlı ölkə və xarici KİV-lərdə yayımlanan materialların gündəlik müəssisəsini hazırlayıb Nazirliyin rəhbərliyinə təqdim etmək.
12. Daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı KİV-də yayımlanan materialların informasiya bankını hazırlamaq.
13. Daxili işlər nazirinin və nazir müavinlərinin rəsmi səfərləri, qəbulları, cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai təhlükəsizliyin, vətəndaşların konstitusion hüquq və azadlıqlarının təmini, eləcə də digər aktual məsələlər, bütövlükdə DİN-in bu sahədəki fəaliyyəti barədə rəsmi məlumatlar hazırlayıb yaymaq.
14. KİV nümayəndələri ilə Nazirliyin rəhbərliyinin, ayrı-ayrı strukturların təmsilçilərinin görüşlərini keçirmək.
15. Daxili işlər orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı Xidmətin əməkdaşlarının hazırladıqları video süjetlərin televiziya kanallarında yayımlanmasını təşkil etmək.
16. Nazirlik sistemində olan KİV-lərin, mətbuat, informasiya və təbliğat qurumlarının fəaliyyətini məqsədyönlü şəkildə istiqamətləndirmək.

Xidmətin rəisinin vəzifə və hüquqları

1. Xidmətin rəisi Azərbaycan Respublikası DİN-in rəsmi nümayəndəsi olaraq Nazirliyin rəhbərliyi adından daxili işlər orqanlarında təbliğat və informasiya prosesini idarə edir.
2. Xidmətin fəaliyyətinə rəhbərliyi həyata keçirir, onun işinin təşkilini, qarşıya qoyulmuş vəzifələrinin həyata keçirilməsini təmin edir və bunun üçün məsuliyyət daşıyır.
3. DİN-in orqanı ilə “Mübariz keşikdə”, Daxili qoşunların “Əsgər”, Bakı Baş Polis İdarəsinin “Polis” qəzetlərinin, eləcə də Nazirlik sistemində təbliğat-təşviqat funksiyalarını yerinə yetirən xidmətlərin yaradıcılıq fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirir, bu barədə hesabatlar tələb edir, onların fəaliyyəti ilə bağlı Nazirliyin rəhbərliyi qarşısında məsələ qaldırır.
4. KİV nümayəndələrinin sorğularına cavab verir, bununla əlaqədar daxili işlər orqanlarından məlumatlar toplayır, hazırlanmış materialların mahiyyətinə və keyfiyyətinə nəzarəti həyata keçirir.

5. KİV-lərdə çıxışlar edir, təkziblər verir.
6. Rəsi müavinlərinin və Xidmətin digər əməkdaşlarının funksional vəzifələrini müəyyən edir, icrasına nəzarəti həyata keçirir.
7. Kadrların vəzifəyə təyin edilməsi, vəzifədən azad olunması, onların xüsusi rütbələrə təqdim edilməsi ilə əlaqədar təkliflər verir, müvafiq Təlimatın tələblərinə uyğun olaraq əməkdaşların attestasiyasının keçirilməsini, şəxsi heyətin xidməti və peşə hazırlığı işini təşkil edir.
8. Müəyyən olunmuş səlahiyyətləri daxilində tabelikdəki əməkdaşlar barəsində həvəsləndirmə və intizam tədbirləri tətbiq edir, bu məsələlər üzrə təkliflər verir, onları məzuniyyətə buraxır.
9. Nazirliyin rəhbərliyinin razılığına əsasən xidmətin əməkdaşlarını ezamiyyətə göndərir.
10. Xidmətin əməkdaşlarına, kənar müəlliflərə “Mübariz keşikdə” qəzetinə abunədən və satışdan əldə olunmuş 1 (bir) illik gəlirin 15 faizi həcmində hər nömrə üzrə qonarar və mükafat verir.
11. xidmətin əməkdaşlarına müvafiq qaydada maddi yardımın göstərilməsinə razılıq verir.

N Ə T İ C Ə

Mövzudan göründüyü kimi ictimai qaydanın qorunması, ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, qanunçuluğa riayət edilməsi və ölkədə hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsində vətəndaşların və qeyri-hökumət təşkilatlarının rolu böyükdür.

Mövzuda DİO-nun hüquq qaydalarının mühafizəsində iştirak edən ictimai qurumlarla qarşılıqlı əlaqə formalarını göstərdik. Onlara aiddir:

- ictimai qayda və ictimai təhlükəsizliyin vəziyyəti barədə məlumatlar mübadiləsi;

- ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə tədbirlərin birgə planlaşdırılması və keçirilməsi;

- hüquq qaydası sahəsində vəzifələri icra edərkən ictimai qurumlara polis orqanları tərəfindən köməklik göstərilməsi və s.

Polis orqanları idarələr, müəssisələr, təşkilatlar, ictimai birliklər, həmçinin kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı fəaliyyət aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

1. Qanunçuluğun və hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi məsələləri üzrə qarşılıqlı məlumatlandırma.

2. İdarələrdə, müəssisələrdə, istehsalat kollektivlərində və yaşayış yerləri üzrə hüquqi təbliğatın təşkili.

3. Hüquqpozmaların yaranma şəraitinin aşkar olunması və aradan qaldırılması yollarının birgə müəyyən edilməsi.

4. “Fövqəladə vəziyyət”in yaranma təhlükəsi, yaxud baş verməsi faktı və onun miqyası barədə məlumatlandırma, onun aradan qaldırılması üzrə birgə tədbirlərin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi.

5. Əlaqələndirmə işləri bir qayda olaraq təşkilati-inspektor xidməti vasitəsilə aparılması.

“Polis haqqında” Qanununa əsasən polis öz fəaliyyəti haqqında qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada dövlət orqanlarına və əhaliyə

məlumat verir. Bu məlumatların kütləvi informasiya vasitələri ilə ictimaiyyətə çatdırılmasında DİN-in Mətbuat Xidmətinin rolu böyükdür.

Kütləvi informasiya vasitələrinin daxili işlər orqanları ilə sıx əlaqəsi ictimai qaydanın qorunması, ictimai təhlükəsizliyin təmin olunması, cinayətkarlığa qarşı mübarizə əhalinin qanuni mənafe və konstitusion hüquqlarının qorunması istiqamətində zəmin yaradır.

Milli dövlətçiliyimizin inkişaf mərhələsində demokratik vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu yönündə mövzunun əhəmiyyəti Sizin gələcək təcrübi fəaliyyətinizdə daha bariz nümunə kimi özünü göstərəcək.